

29.5.2017

Espoon lausunto hallituksen esityksiin eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ym. sekä laiksi kotoutumisen edistämisestä

I Esitys sisältää kolme uutta lakiehdotusta:

1. lakiehdotus: laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista
2. lakiehdotus: laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta
3. lakiehdotus: laki yksityisistä rekrytointipalveluista.

Seuraavat voimassa olevat lait kumottaisiin:

- laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/ 2012)
- laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/ 2014)
- laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (7/ 2014)
- laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/ 2013)
- laki sosiaalisista yrityksistä (1351/ 2003)

Lisäksi muutettaisiin työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja.

II Esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi kotoutumisen edistämisestä, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/ 2010).

29.5.2017

1. Laki julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista

Ehdotetun julkisia rekryointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely (2 luku) sekä niiden rekryointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla (3 luku).

Rekryointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekryointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita.

Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekryointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu (4 luku). Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

Yleiskommenttina nyt lausunnolla olevaan kasvupalvelulain erillislakien kokonaisuuteen:

Espoo pitää myönteisenä sitä, että lakiesityksissä annettaisiin maakunnalle, Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymälle ja kasvupalveluiden palveluntuottajille laaja liikkumatila määritellä palvelujen sisältöjä ja toteuttaa innovatiivisesti suunniteltuja palveluita. Esitetyillä uudistuksilla mahdollistetaan uudenlaisia palvelukonsepteja ja asiakaslähtöisemmät sekä tehokkaammat tavat tuottaa palveluita ja edistää työllisyyttä.

3) 1. luku Yleiset säännökset, kommentit :

Lakiesityksen mukaan Uudenmaan kuntayhtymään sovellettaisiin, mitä laissa säädettäisiin maakunnasta. Säädös korostaa kuntayhtymän maakuntaa vastaavaa roolia ja vastuuta kasvupalveluiden järjestäjänä Uudellamaalla.

4) 2. luku Työnhakijan palveluprosessi, kommentit

Lakiesityksen perusteella eri toimijoiden roolit palvelutarpeen arvioinnissa jäävät osin epäselväksi. Lakiesityksen mukaan palvelutarve voidaan arvioida digitaalisesti. Lakiesityksestä ei kuitenkaan selviä, millaisella ja minkä tahon ylläpitämällä tietojärjestelmällä tällainen arviointi tapahtuu. Osin epäselväksi jäävät myös järjestäjän ja palveluntuottajien roolit palvelutarpeen arvioinnissa. Lakiesityksen perusteella on vaikeaa tässä vaiheessa arvioida millaisia järjestäjän henkilöresursseja ja toisaalta ostopalvelun resursseja palvelutarpeen arviointiin pitäisi varata. Työnhakijan palvelutarpeen arviointi kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta on sinänsä hyvä periaate. Jatkovalmistelussa tulee huomioida tämän lain kohdan täsmällisempi vaikutusten selvittäminen yhtäältä digitaalisen järjestelmän vaatimukseen ja toisaalta kasvupalvelun järjestäjän henkilöresursseihin ja palvelutuotannon ostoresursseihin.

Vastaavasti osin epäselväksi jäävät työnhaun päättymiseen liittyvän lainsäädännön käytännön heijastusvaikutukset ja lain toimeenpanoon liittyvä resurssitarve. Lakiluonnoksen 6 § mukaan työnhaku päättyy, jos työnhakija ei vähintään seitsemän vuorokauden välein ilmoita verkkopalvelussa työnhaun jatkumisesta. Lakiesityksen perusteella on vaikeaa arvioida tämän vaikutuksia eri toimijoiden resurssitarpeisiin. Voi olettaa, että tällaisten syiden takia katkeavien työnhakujen määrä on suuri. Jos jokainen tapahtuma edellyttää esimerkiksi kasvupalvelujen järjestäjän taholta jonkinlaista viranomaistoimenpidettä (ilmoitusta työnhakijalle ja/tai työttömyysturvan maksajalle) seuraa tästä lain kohdasta iso resurssitarve.

29.5.2017

Asiakasnäkökulmasta vaatimus työnhaun jatkamisesta verkkopalvelussa seitsemän päivän välein on aktiiviselle, hyvät työmarkkinavalmiudet omaavalla työnhakijalle kohtuullinen. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevalle ja heikot taidot omaavalle työnhakijalle tai äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvalle vaatimus voi osoittautua hankalaksi.

Monialaisen palvelutarpeen ennakoinnin osalta jää epäselväksi, seuraako tästä lainsäädännöstä velvoitteita Kelalle toimintaan osallistumisesta. Jos esimerkiksi kasvupalvelujen järjestäjän arvion mukaan pitäisi selvittää työnhakija-asiakkaan eläkeratkaisuja, voidaanko tässä tilanteessa esittää asiasta vain toive Kelan suuntaan, vai johtaako tällainen tilanne johonkin säädeltyyn prosessiin jossa eläkeratkaisuja arvioidaan. Vastaavasti kasvupalvelujen järjestäjän ja maakunnan soten (aikuissosiaalityö ym.) yhteistyö on jatkossa määriteltävä uudelleen. Viimeksi mainitun pitää tosin tapahtua pääsääntöisesti maakunnissa tapahtuvan oman kehittämistyön ja vuoropuhelun kautta (eikä niinkään yksityiskohtaisen lainsäädännön kautta). Kaiken kaikkiaan monialaisen palvelutarpeen määrittely ja siihen liittyvien palveluiden toteutus on uudessa kasvupalvelussa iso haaste, ja palvelujen kohderyhmä on iso.

5) 3. luku Rekrytointi- ja osaamispalvelut , kommentit :

Lakiehdotuksen mukaan kasvupalvelukoulutuksena ei voida tarjota tutkintotavoitteista (tai osatutkintotavoitteista) koulutusta. Tätä voi pitää keinovalikon kaventumisena nykytilanteeseen verrattuna; työvoimakoulutus voi olla myös tutkintotavoitteista. Lakia pitää näiltä osin muuttaa mahdollistamaan myös tutkintotavoitteinen koulutus, tai vaihtoehtoisesti muulla tavoin on varmistettava että kasvupalvelujen työnhakija-asiakkaat tarvittaessa pääsevät myös tutkintotavoitteiseen koulutukseen, jos sellainen järjestäjän tekemän tai teettämän palvelutarpeen arvion mukaan parantaisi työmarkkinoille pääsyn mahdollisuuksia. Jälkimmäinen edellyttää tiivistä ja aktiivista yhteistyötä kasvupalvelujen järjestäjien ja tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäjien välillä. Ja jos laissa ei asiasta täsmällisesti säädetä, on myös huomioitava että käytännön toteutuksessa ja kasvupalvelujen asiakkaiden hakeutumisessa koulutuksiin tulee olemaan maakuntakohtaisia eroja. Tiivistäen: kasvupalvelulaki ei saisi rajoittaa niitä mahdollisuuksia, joita ammatillisen koulutuksen reformi tuo mukanaan.

6) 4. luku Työkokeilu, kommentit :

Espoo kannattaa muutoksia, joilla edistetään työttömien sijoittumista aitoon työympäristöön, vahvistetaan työelämätaitoja, ammatillista osaamista ja kontaktien muodostumista sekä tuetaan jatkotyöllistymistä. Tällaiset palvelut tulee aina toteuttaa niin, etteivät työkokeilu tai muut työpaikalla järjestettävät palvelut syrjäytä työsuhteista työtä.

7) 5. luku Työllistämisvelvoite, kommentit :

-

8) 6. luku Erinäiset säännökset , kommentit :

-

29.5.2017

9) 7. luku Voimaantulo, kommentit :

-

2. Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annettavalla lailla on tarkoitus siirtää maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoitustehtäviä perustettaville maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Lisäksi laissa olisi tarkoitus säätää eräistä ministeriöiden myöntämistä tuista. Laki koskisi sekä kansallista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia. Tukimuodot pysyisivät pitkälti nykyisen kaltaisina ja suurin muutos koskisikin tukea myöntäviä tahoja, joita olisivat yleensä maakunnat.

Työmarkkinatuen rahoitusosuus tulee poistaa kunnilta. Maakuntauudistuksessa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtymässä maakuntien vastuulle. Kuntien osuutta työmarkkinatukeen on perusteltu niiden roolilla sosiaali- ja terveyspalveluiden tarjoajana, joten vastuu tulee siirtää uudistuksessa palveluiden mukana maakunnille.

Lakiesityksen perusteella voi jäädä joiltain osin tulkinnanvaraiseksi tehtävienjako Uudellamaalla maakunnan ja kasvupalvelukuntayhtymän kesken. Perusjaon tulee olla sellainen että maakunta on EU-rakenerahastojen hallinnoija ja kasvupalvelukuntayhtymä hallinnoi ja myöntää kansallisesti rahoitettuja suoraan kasvupalveluun liittyviä tukia.

10) 1. Luku Yleiset säännökset, kommentit :

-

11) 2. Luku Yritykselle myönnettävät tuet, kommentit :

-

12) 3. Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan, kommentit :

-

13) 4. Luku Palkkatuki, kommentit :

-

14) 5. Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen, kommentit :

-

15) 6. Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen, kommentit :

29.5.2017

- 16) 7. Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset , kommentit :
-
- 17) 8. Luku Erinäiset säännökset , kommentit :
-
- 18) 3. Laki yksityisistä rekrytointipalveluista. Kommentit:
-
- 19) 4. Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta. Kommentit
-

5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Työttömyysturvalain keskeisimmät muutokset koskevat työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä TE-toimistoilta työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Tehtävien siirtämisestä säädettäisiin pääosin 11 – 14 luvussa.

Lisäksi työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin siten, että keskeistä jatkossa olisi työnhakijan aktiivisen työnhaun seuraaminen. Tätä koskevat säännökset olisivat pääosin 2 a luvussa.

Työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanon siirtäminen TE-toimistolta Kelan, työttömyyskassojen ja osin maakuntien (Uudellamaalla kuntayhtymän) hoidettavaksi jää lakiesityksen perusteella osin epäselväksi. Vaikka vastuu työttömyysturva-asian hoitamisesta siirtyisi pääosin maksajalle (kassoille ja Kelalle) jäänee asiassa kuitenkin käytännön vastuuta myös kasvupalvelujen järjestäjälle ja palveluntuottajille. Esimerkiksi tilanteissa joissa työnhakija kieltäytyy palveluista tai keskeyttää palvelun, joudutaan todennäköisesti asiaa selvittämään myös järjestäjän ja tuottajan toimesta. Tämän resurssivaikutuksia on hyvin vaikeaa arvioida, ja siksi tarkempi lausuminen asiasta on vaikeaa.

- 20) 1 luku Yleiset säännökset , kommentit :
-
- 21) 2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset, kommentit :
-

29.5.2017

22) 2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely, kommentit:

Lakiesityksen 2 a luvun 8 § kuvattu vaatimus vähintään yhden työpaikan hakemisesta kunkin täyden työnhakuviikon aikana on sinänsä kohtuullinen työnhakijan näkökulmasta, etenkin kun työpaikan hakemisen voi korvata muu aktiivinen toimenpide. Käytännössä lienee kuitenkin niin että määrään ja aikaan sidottu vaatimus johtaa joiltain osin myös ”muodon vuoksi” tehtyihin työhakemuksiin, joita työnhakijat tekevät säilyttääkseen oikeutensa työttömyysturvaan. Näin käynee siksi, että kaikille työnhakijoille ei aina löydy mainitulla 12 viikon tarkastelujaksolla 12 työpaikkaa, jotka vastaisivat omaa osaamista ja muita edellytyksiä työn tekemiseen. Tästä seuraa iso määrä hakemuksia jotka eivät työnantajan näkökulmasta ole toivottavia. Tämä puolestaan voi johtaa siihen että työnantajat alkavat välttää työpaikkojen auki laittamista kasvupalvelujen järjestäjien ja palveluntuottajien yhteiselle alustalle, Työmarkkinatorille. Tämä puolestaan johtaa pienempään avoimien työpaikkojen määrään ja siten huonommin toimiviin avoimiin työmarkkinoihin. Tiivistäen: esitetty työttömyysturvalaki saattaa huonoimmillaan vaikuttaa negatiivisesti koko kasvupalvelulakikokonaisuuden toteutumisen mahdollisuuksiin, jos teennäiset ”pakkohakemukset” säikäyttävä osan työntajista pois avoimesti toimivilta työmarkkinoilta. Kasvupalveluiden pitää mahdollistaa uusia palveluja ja luoda polkuja työelämään - ei lisätä byrokratiaa.

23) 5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset, kommentit:

-

24) 6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto, kommentit:

-

25) 7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset , kommentit :

-

26) 9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, kommentit :

-

27) 10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset , kommentit :

-

28) 10 a luku Kulukorvaus, kommentit :

-

29) 11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset , kommentit :

-

30) 12 luku Muutoksenhaku, kommentit :

29.5.2017

31) 13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset , kommentit :

-

32) 14 luku Erinäisiä säännöksiä, kommentit :

-

29.5.2017

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

- 33) **Vuorotteluvapaan toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin TE-toimistoilta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle. Lisäksi tehtäisiin vuorotteluvapaasijaista koskevia muutoksia.**

Kommentit :

-

Muutoksiin liittyviä muita lakeja:

- Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta
- Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta
- Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta
- Laki valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta
- Laki valmiuslain 99 §:n muuttamisesta
- Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

- 34) Kommentit muutoksiin liittyvistä laeista:

-

29.5.2017

Laki kotoutumisen edistämisestä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä. Voimassa oleva laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) kumottaisiin. Lain tarkoituksena olisi edistää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita. Esityksessä säädettäisiin kotoutumisen edistämisestä selkeästi ja johdonmukaisesti ottaen huomioon maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistusten edellyttämät kotouttamista koskevat muutostarpeet. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kotoutumista edistävästä palveluista ja viranomaisten tehtävistä kotoutumisen edistämisessä samoin kuin kotouttamisen yhteensovittamisesta ja seurannasta hallinnon eritasoilla. Kotoutumisen edistämisen suunnitteluja kehittäminen yhteen sovitettaisiin maakunnan ja kunnan muun suunnittelun kanssa.

35) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit :

Lakiesityksen perusteella eri toimijoiden rooli jäävät osin epäselväksi, mikä vaikeuttaa lausumista. Kaikilta osin ei selviä mikä on jatkossa maakunnan sosiaalityön tehtävää, mikä kasvupalvelutehtävää ja mikä kunnan tehtävää. Lakiesityksessä ei mainita Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymää, joka kuitenkin on toimija kotouttamisessa kasvupalveluiden osalta.

Aiemmin lausunnolla olleessa hallituksen esityksessä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista kuvattiin jakokaava, jolla maakunnat saavat kasvupalvelurahoituksen. Mainittu jakokaava ei huomioi millään tavoin huomioi maahanmuuttajaväestön määrää tai osuutta eri maakunnissa. Suurena riskinä on, että Uudenmaan maakunnan alueella ei voida kasvupalvelurahoituksen turvin hoitaa tasavertaisesti muun Suomen kanssa niitä toimia ja tavoitteita, joita nyt lausunnolla oleva laki kotoutumisen edistämistä edellyttää. Työ- ja elinkeinoministeriön erilaisissa kotoutumista ja maahanmuuttajien työllistymistä koskevissa julkaisuissa toistuvasti esiintyvän näkemyksen mukaan maahanmuuttajien asiakaspalvelu vaatii 1,5 - 2 kertaa enemmän resursseja äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuviin asiakkaisiin verrattuna. Tämän tosiasian tulee näkyä kasvupalveluiden alueellisen rahoitusjaon kriteereissä.

Nyt lausunnolla olevassa lakiesityksessä ei säädetä pakolaisten kuntapaikoista ja niihin liittyvistä neuvotteluista. Jatkossa on luotava järjestelmä jossa paikoista ei neuvoteltaisi kuntatasolla, vaan paremminkin maakunnan tasolla, ja vastaavasti rakennettava maakuntatasoinen rahoitus, joka huomioi pakolaisten todellisen sijoittumisen maakuntiin.

36) 2 luku Kotoutumista edistävät palvelut, kommentit :

Lakiesityksen mukaan alkukartoitus tulisi laatia kahden viikon kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Tämä aikaraja ei vaikuta realistiselta.

37) 3 luku Kotoutumisen edistäminen maakunnassa, kommentit :

29.5.2017

-

38) 4 luku Kotoutumisen edistäminen kunnassa, kommentit :

-

39) 5 luku Valtion kotoutumista edistävät toimet , kommentit :

-

40) 6 luku Ilman huoltajaa maassa asuvaa lasta koskevat säännökset , kommentit :

Täysi-ikäiset perheryhmäkodissa

Kuten esityksen sivulla 86 todetaan, nykylainsäädäntö (kotoutumislaki 27§) mahdollistaa 18-21 asumisen perheryhmäkodissa. Ehdotettu lainsäädäntö esittelee voimassa olevaan lakiin verrattuna uuden tuetun asumisen muodon, jota esitetään tarjoamaan 18-21-vuotiaille heidän mahdollisesti tarvitsemiaan palveluita täysi-ikäistymisen jälkeen. (Ehdotettu 41§) Tämä on hyvä ja tervetullut muutos. Espoo on kuitenkin huolissamme siitä, että lakiehdotus ei poista sitä mahdollisuutta, että 18-21-vuotiaat jatkavat asumistaan perheryhmäkodissa. Perheryhmäkotien tulee keskittyä asiakastyöhön *alaikäisten* parissa. Täysi-ikäisten oleskelu alaikäisille suunnatussa yksikössä hankaloittaa alaikäisten parissa tehtävää lainmukaista tehtävää.

Perhehoito

Esitetyn lain 39§ ja 40§ viitataan *perhehoitoon*. Esitysluonnoksessa kuitenkin viitataan *tuettuun perhesijoitukseen*. Kahden eri käsitteen käyttäminen on tässä yhteydessä epäselvää.

Yksityisesti sijoitetut

Lakiesityksen 40§ mukaan "yksityisesti sijoitetun ilman huoltajaa maassa asuvan lapsen ja nuoren hoidon valvontaan sovelletaan, mitä lastensuojelulain (2007/417) 81§ säädetään." Jää epäselväksi mihin käsitteellä *yksityisesti sijoitetut* viitataan tässä yhteydessä. Lastensuojelulain 81§ ei tätä juurikaan selkeytä. Viitataanko tällä käsitteellä vastaanottolain 18§:n yksityismajoitukseen tai tähän viittaavaan asumismuotoon? Kysymys siitä, nähdäänkö vastaanottokeskuksen johtaja/sosiaalityöntekijä sosiaalihuollosta vastaavaan toimielimeen rinnastettavana toimijana, on herättänyt alalla paljon keskustelua, mutta jos näin ei ole, on tulkittavissa, että "yksityisesti sijoitetut" -käsitteellä viitataan vastaanottovaiheessa yksityismajoitukseen sijoitettuihin nuoriin. Tässäkin tilanteessa lakiesityksen sanavalinta ja viittaus lastensuojelulain 81§ ilman erillistä selitystä hallituksen esityksen luonnoksessa tekee tulkinnasta tarpeettoman hankalan. Yksityismajoitus päätöksen tekee vastaanottokeskuksen johtaja.

Yleinen kysymys / epäselvyys

Mitä tapahtuu lapsen oikeudelle kotoutumispalveluihin ja esimerkiksi edustajaan jos lapsi saa Suomen kansalaisuuden alle 18-vuotiaana? Ymmärrämme hallituksen esityksen luonnoksesta, että kotoutumispalvelut korvataan vastaavilla, mutta miten käy edustajuudelle?

41) 7 luku Rekisterisäännökset , kommentit :

-

42) 8 luku Erinäiset säännökset , kommentit :

-

29.5.2017

43) 9 luku Voimaantulo, kommentit :

-